ՓԱՐԱՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԹԻ՝ 325 ՇԱԲԱԹ 1870 ՄԱՐՏ 7

Ելնէն օր կ'երեւարակաւ, — Հասը 10 փարայ է։ — Պոլիս բաժանորդ ըլլալ ուզողը մէկ ամսուան Մէնճոս պիտի վճարէ 100 թուղայ համար. իսկ դաւառաց մէջ 25 ղրչ. դարձեալ 100 թուղայ համար, թղթատարութեան ծախքէ ազատ ըլլալով։ — Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամէ համար։ — Լրագրիս վերաբերեալ նամակ եւ ուրիշ ոեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տնօրէնն ի Կ. Պոլիս, Ֆինճանճըլար եօղուշու Եասուճեան խան վերի յարկ թիւ 12 սենեակը։

Ս. ԶԳՍՑԻՆ

Օր մ'ալ շնորհեր է Մ. Բլիւմ հակահատուցման հայոց, այսինքն՝ այսօր ալ չդանադրելով զանոնք վա՛ղը պիտի բանադրէ եղեր, եթէ ինչևէ վաղը դարձեալ անզղջ ու անդարձ նման։ Ինչ բարեսիրութիւն։ — Ով հակահատուցնանք, կվախնա՞ք այս ապառնալիքին քէն կամ նայն իսկ բանադրանքէն։ Այս պատասխանն ալ շենքը ամեն ողջամիտ ու լուսաւորեալ մարդոց համար ծաղրելի բան մ'է։ Յիշեցէ՛ք թէ Հռոմ մինչեւ հիմայ շատ ժողովրդներու չա՛տ հոչակաւոր անձանց վրայ բանադրանաց չանելիք ալ եղած է, բայց չի կրցած ճանճի բզզիւնի անգամ ազդեցութիւն ընել անոնց վրայ։ Յիշեցէ՛ք Վիքթոր Իմանուէլն՝ Իտալիոյ թագաւորը, որուն դէմէն սկսելով մինչեւ ամենայետնին եւ ամենամանր անդամն, հեւայն, բանադրեց սեւ ու ահռելի արարողութիւններով, բայց այսօր Իտալիոյ վեհապետն է նա, բայց՝ օրհնեա՛լ է նա օրհնութեան Աստուծմէ, որովհետեւ յԱստուածոյ մարդկութեան շնորհուած չբնաչարհիկ ազգասիրութիւնը կորսնցնողը բաղմաթիւ ժողովրդոց ազատութեան համար սուր առաւ ու կռիւ ը դրաւ։ Հակահատուցնանք, ծա՛ղր արհակեցէք բանադրանաց վրայ, եթէ սկզբունքով վճռակալէք բռնապետութեան համար, եթէ չէք ուզեր ձեր պապուածպատիր ազգասիրութիւնը այնքան տանիլ մարկութեան մատնել կամուն կրծեմ։ Լաւ դիտեցէք թէ աշխարհ մանաւանդ այս վերջին օրերս ինչ աչքով կնայի Հռոմայ վրայ։

— Կըսուի թէ Մ. Բլիւմ հեռագրեր է Հռոմ թէ, Պոլսոյ դաղիական ու իտալիական դեսպանները և Ռ. Դուռը պաշտպանութիւն կընեն Հակահատուցման և իրաւունքը անոնց կողմը կերեւի, ուստի իրեն հայհոյանք օգուտ չընելով հրամանին կըսպասէ որպես զի Հռոմ դառնայ։

Մեզի հաւանական կերեւայ այս-
պիսի հեռադրի մը քաշուածք ըլլա-
լը, սակայն դժուարին է հաւատալ
թէ «Խրաւունքը անունց կողմը կերե-
սի», բառերը բերնէն հանած ըլլայ
Մ. Բլիսեմ։

— Սամաթիոյ բոլոր ընակիչք կը հրաւիրուին վաղը ներկայ գտնուիլ Սամաթիոյ Ս. Սահակեան վարժարանը, և հոն իրրեւ ի Խօսարան՝ ազատութիւն կամք ու կարծիք յայտնելու, Սամաթիոյ կողմանէ պահանջուած մէկ ազգային երեսփոխանը ընտրելի ներկայացնելու համար։

— Նարպէյեան դերը. Խորէն եպիսկոպոսը վաղ երեկոյ նշանաւոր քարոզ մը պիտի խօսի Խակիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ։

— Տրապիզոնի վարժարանէ մէջ վարդանանց տօնի օրը կարդացուած ճառերուն մէկն է հետեւեալը։

Որչափ ժամանակներէ կը ցանկայի ազգային հանդիսից անձամբ մասնակցիլ. և մանկական դպրոցականներ՝ քանի մը խօսքով ծոծրակել։

Իմ այս իղձս՝ պատկեց Երկինք, բարեպատեհ միջոց ընծայելով հայրենեաց և քրիստոնէութեան աննկուն ասպետներուն յիշատակութեան նուիրական օրը։ Այն օրը՝ յորում քաջն Վարդան և իր արի նիզակակիցները հայ ազգութիւն ու հայ կրօնքը Պարսկական դաժան բռնութենէն ազատել և առնարտ պահելու համար իրենց անձին կեանքը զոհեցին. և անօրէն Յազկերտի չար կամքը ու իր գործիքն եղող մարդակերպ հրէշ Վասակին խորհուրդը՝ իզուր հանեցին. ոչ նորին հաւը՝ թէ իր ազգութիւն և թէ իր սրբազան կրօնքը՝ բոլորովին այն անմահ եղանելեայ պատրաստ է։ Վասն որոյ՝ տօնելի և խնկելի է այս օրս հոգիս ինձ առնել կրած ահեն անհատից, և ո՞րչափ ատելի եմ արդեօք, տեսնելով որ մեր Պատուոյնակ հոգիք ալ գետին չեն այն կենսատուիչ պիւնեն։

Տեսնք, յիշողութիւնս արթնցած օրէն մինչեւ յարդ՝ չեմ յիշեր թէ հայրենեաց այս վեհ ազատարարաց յիշատակութիւնը լուռ թեամբ անցուցած ըլլանք։

Գնդեցի կ՝ մէջէդ, որով աւազանեաց սրդիքս ալ՝ առաքինութեան կերպասուիքն ու հայրենեաց և սրբազան կրօնի սիրովը կը ջերանիմք ու կնորքնքիմք, անցեալը կկենդանանայ, և ներկայս կենդանութեան կը շարժէ, և հայ պատմութեան դասերը կը կրկնուին ու կնորոգուին մեր մարքին մէջ։

Ներողամիտ եղիք, Տեսնք, դեռահասութեանս և փառասէր հանդիսից առիթ տուող՝ սրբազան քաջնոց պատմութիւնը նկատարել չկարենալուս։ Անոնց վեհոգին, անսոզման հայրենասիրութիւն ու ազգասիրութիւնը, հայոն և հայաստանի մնուցած բարիքները, անկեղծ չնորհակալութիւնը. և հոգեկան բարեմասնութիւնները նկատարելը՝ քաջ և հմուտ գրչի կարօտ է, ուստի անկա նախամեծար աշակերտակցաց կթողում, և խօսքիս թելը կարելով կբարձրացնեմ ձայնս առ Տէր, խնդրելով որ մեր անպատպ սերնդեան մէջ՝ բազմանայ նման առաքինեաց թիւը, և մեր վարժարանաց յառաջադիմութիւն պարգեւէ, որպէս զի մեր այս փափաքը շատով պատկուի՝ յառաջադիմութիւն հայ ազգիս։

Վրդ. Ս. Մահտեսի Յակոբեան

ՍԵՏԱՐԻ ՀԱԳԵՑԹ

Հինգշաբթի օրը վեր ի վերոյ ծա

նուցինք այս անունով նոր լրագրի մը երեւան գալը ընդառ։ Բայց երբ մեզի հասունցան կուսակցութեան դործիքը պիտի ըլլայ։ Երբեք երեկոյ բաւական ուշադրութեամբ կարդացինք, և տուղուեցաւ մեզի որոշած ընթերը։ Գաղափարաւորն ու անօրինքը Մկրտիչ Նշանեան անձ մ՚է, բայց խմբագրին մ՚ը ընդառ յայտնի նշանակութիւն չէ, թէև շատերը կ՚կարծեն թէ երբեմն Մ. Ճ. մուսայը-Հաճատիճ խմբագիրն եղած պարտական պէտք է, որ հեռու հասունցան կուսակցութեան պարագլխոյ մէջ ներմուծի, որ երբեմն հասունցանի անարդուն և հեռու երկրագործ կռանուի, որ խմբագրութեան ասպարէզին ամենէն դաշուած է՝ չկրնալով աքցնել երեսն դէմ հայ լրագրոյ սրած խոհանոցին, և միանդամայն անանձնուել երբ խոշոր լրագրին թշուառական ընթացքն ու խոտան վիճակը։

Այս լրագրին կարծեցեալ խոշոր լրագրին վրայ այս համառօտ բայց կարեւոր կենսագրութիւնն ընելէն յետոյ, աւելորդ կհամարիմ լրագրին բռնադատութեան վրայ երկար դանդաղութիւններ տալու։ Մէկը գիտնալ ցօղուածներուն՝ ամեն մէկ տառերը ժէզուիթութեամբ չազախնալ, ո՛չ թէ հազ ըլլալի՝ այլ կեղծ լեզուի դարշահոտութիւնները կտուրեն անոնցմէ։ Այս լրագիրը, այս ազգին թերթուկը, ո՛չ միայն հակահասունցան հայոց պէտ խօսած է, այլ և բոլոր հայ ազգին. ոչերը յօրինած է մեր սիրելի ազգին վրայ հին դեպքերը կյիշատակէ ժէզուիթաբար, ազգին երկու մասին մէջ նո՛ր ծիլը սկսած սիրոյ բողոքները խամրելու ջրելու նպատակաւ։

Այս լրագիրը կամ անոր կարծեցեալ խմբագիրը երբ սովորական զգուշաւորութեամբը ամեն թշնամանք նախատինք ու հայհոյանք թափած է այս անգամ հայ լրագրութեանց վրայ ալ։ Հայ խմբագիրները պատասխան մը հայի (նանիւարէ) կարօտ թշուառ են, ջուր-հինդ վիրաւ չունենալու համար լսելոյ լրագրոյ մէջ ամեն հայհոյութիւն և սուտ ու սուտ սխալ բաներ կը ըսեն և միամիտները թունաւորելէն զատ արդիւնք չունին եղեր։

Վարդան պէյ, վարձքդ կատար, եթէ երբ դու ես այս լրագրին խմբագրապետը։ Շատ չքշեր դու այս «սեսագ» ձայնդ ալ կխզդուիս։ Իրաւ, հայ լրագրապետները շատ սուակ չունին, որովհետեւ չզբաղուելիս չունին, բայց քեզի պէս ամբարտաւանութեան ժէզուիթութեան խայտառակութեան ձայները խեղդելու չափ ո՛չ ունին։ Փորձո՛վ պիտես եթէ դու ես։

Ուրիշ անգամ երկար կխօսինք քեզի հետ, եթէ չփութաս մեզ՚ի ընդել և քու «բեղալէթիդ սեսան» մտրել։

ԽԱՂԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեքշաբթի օրը Խասքեոյ թաղաւորին դահակալութեան տարեդարձի օրն ըլլալով Օգոստ. Սուլթանին կողմանէ յատկապէս թիկնապահ մը ղրկուեցաւ Իշնորհաւորութիւն։

— Ռումելիի երկաթուղեայ փոխադրութեան տոմսերէն 3000 բաժին ալ կայսերական պալատականները առեր են, և Բ. Դրան բարձրաստիճան պաշտօնատարներն ալ սկսեր են ընդունիլ։

— Պրուսայի յունական Աստանդինոս մետրապօլիտը՝ որ 25 տարիէ իվեր այս պաշտօնը կը վարէ եղեր, անցեալ շաբաթ օրը Մուտանիոյ մէջ վախճաներ է կարճատեւ հիւանդութենէ մը ետքը։

— Պատրայի կառավարիչն, հանրակին ու դանձապահն աղբունէ դանձուն անհաւատարիմ գտնուած ըլլալով իրենց պաշտօններէնէն հանուեր և դատի տակ ձգուեր են։

— Նոպպար փաշան չորեքշաբթի առաւօտ կանուխ Սկիւտարի բայէն համբոյ եղեր է, մայրաքաղաքս դառնալու համար։ Կըսուի թէ Բ. Դրան պիտի ներկայացունէ, Եգիպտոսի մէջ հիւպատոսաց դատաստանական իրաւասութեան բարեկարգութեան վերաբերեալ տեղեկագիր մը։

Ռումելի-Չիհարի աշակերտաց կողմանէ լրագրոյս միջոցաւ խորին շնորհակալութիւն կը յայտնուի խոճապաշեան մեծ. Օպէնհէյմին, իր օգտադրէն օրինակ մը մեկ տարուան համար յիշեալ վարժարանին ընծայած ըլլալուն պատճառ։

Ընթերցողն յԱպրոյէ *** անուն ընտիր վիպասանութեան թարգմանութիւնը թերթ առ թերթ հրատարակուի ամէն երեք անգամ մեծագիր և 16 երեսէ բաղկացեալ։ Իւրաքանչիւր թերթին գինն է 30 փարա, եթէ հատոր առ հատոր բաժանորդ դրուղներուն հաշիւ, հատորը 15 ղուրուշ կանխիկ վճարելի։ Բաժանորդագրութեան տեղին է մի միայն Կ. պոլիս Ջինճիրլի խան թիւ 15 սենեակը։ Պատուի առնն Հայ գրականասէր և ըրատիչոյ աքանց քով։

Իւսկիւտարի Սէլամիյէի վարժարանին քովի 10 թիւ տունը վարձու պիտի տրուի Ծաղկեան Խորհրդոյ միջոցաւ։

Փունջը, ձեռքէ ձախտվէճ վայր, մայրաքաղաքիս բոլոր դրավաճառոց քով ալ կը գտնուի։

Փունջի վերաբերեալ որ և է դիր պիտը է ուղղել այսուհետև Պօլիս Ֆընճանճըլար–Եօղուշտաշ Եաւասֆեան խանի վերի յարկը թիւ 12։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Ա. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏԻԳՈՒԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ԵՈՒՍՈՒՓԵԱՆ ԽՆԱՆ